

Asia: VN/35729/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu järjestö tai yhdistys

Lausunnonantajan lausunto

1 Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Ei

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

- o Yritetään yhdessä ry pitää Oulun suurinta työvalmennuskeskusta ja olemme Oulun suurin kuty:n tarjoaja. Kuntouttava työtoiminta on yksi osa kuntoutumisen palvelupolkua, jossa voidaan pitkäaikaisesti tukea ihmisen toimintakyvyn vahvistumista lähtien vapaaehtoistyöstä ja päättyen palkkatuen kautta avoimille työmarkkinoille. Askelittain kehittyvä tavoitteellisuus ja velvoittavuus yhdessä integroidun sosiaalihojauksen kanssa on lisännyt näkyvästi kohderyhmän toimintakykyä ja toiminnan tuloksellisuutta.
- o Lakiehdotus tehokkaasti romuttaa tämän palvelupolun ja jättää merkittävän osan syrjäytyneitä, syrjäytymisuhan alla olevia sekä pitkäaikaistyöttömiä satunnaisten, hajanaisten tai olemattomien palvelujen varaan.
- o Olemme pystyneet tarjoamaan kuntouttavassa työtoiminnassa tehtäviä, jotka ovat mahdollisimman lähellä oikeita töitä, usein käsillä tehty työ ryhmässä on vahvistanut ja motivoinut tekemistä erityisesti miehillä. Eri henkilöt ovat hyötäneet enemmän ryhmätoiminnasta ja toiset yksilöllisemmästä. Myöskin eri vaiheessa toimintakyvyn kasvua on erilaiset valmiudet sosiaalisempaan toimintaan. Olemme voineet tarjota yksilöllisesti sopivaa työ- ja sosiaalihojauksen toimintaympäristöä kullekin.

- o Olemme mielellämme käytettävissä asiantuntijana jatkokäsittelyvaiheissa, kun käsitellään täsmätyökykyisten lakimuutoksia. Meiltä löytyy syvä ja pitkäaikainen kokemus kohderyhmän kanssa työskentelystä

2 Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Ei

Perustelut tiiviisti esityksen tavoitteista?

- o Lakimuutos tavoittelee säästöjä. Säästämällä syrjäytyneiden, syrjäytymisuhan alla olevien tai pitkäaikaistyöttömien kuntouttamisesta todennäköisesti aiheuttaa merkittävästi kuluja yhteiskunnan muille sektoreille inhimillisen hädän lisäksi. Saavuteltuja säästöjä tuskin saadaan esitetyillä toimenpiteillä

3 Lausuntopalaute luvusta 1, onko erityistä tukea tarvitsevaa asiakasta koskeva pykäläesitys 5 a § kannatettava?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

-

4 Lausuntopalaute luvusta 2, onko erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

- o Ennaltaehkäisevä, koko väestöön ja väestöryhmiin kohdistuva hyvinvoinnin edistäminen sinällään on kannatettava ja kaunis ajatus. Mikään muu osa lakiehdotuksesta tai säästötavoitteista ei tosin tue kyseisiä toimintoja.

5 Lausuntopalaute luvusta 3 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus: Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

-

Perustelut tiiviisti?

- o Ehdotuksessa puretaan mahdollisuus työtoimintaan läheisesti integroituneeseen sosiaaliohjaukseen järjestön järjestämässä kuntouttavassa työtoiminnassa. Työtoimintapaikan yhteydessä ja arjessa mukana oleva sosiaaliohjaus on nyt pystynyt tarjoamaan kuntoutettaville sosiaaliohjausta keskimäärin 8 h / 3 kk jakso. Kuntoutujat itse kommentoivat seuraavasti: ”tuttu ja arjessa läsnä oleva sosiaaliohjaaja on enemmän rinnalla kulkija kuin viranomainen ja silloin on helpompi käsitellä omia asioita, kun hän tuntee minut ja pystyy sanoittamaan puolestani asioita. On tukena niissä viranomaispalaverissa”. Syntynyt luottamus siis mahdollistaa avoimemmin ongelmista ja haasteista avautumisen. Lisäksi HVA:eilla olevalle sosiaaliohjaukselle ei ole ehdotuksessa määritetty mitoitusta ja on suuri uhka että se jää merkittävästi nykyistä matalammalle tasolle sekä vaikuttavuudeltaan vaatimattomaksi.

6 Lausuntopalaute luvusta 3 - lapsiperhepalvelu: Onko ehdotus uudesta lapsiperhepalvelusta ja siihen sisältyvästä taloudellisesta tuesta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

7 Lausuntopalaute luvusta 3 - Onko ehdotus uudesta työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelusta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei

Perustelut tiiviisti?

- o Vapaaehtoisuus, velvoittavuuden puute ja löysempi tavoitteellisuus merkittävästi vähentää tavoitteellista kuntoutumista ja kehittymistä. Kuntoutujan aito kommentti: "Työtoiminta on ollut sopivan velvoittavaa. Motivaatiota on nostanut tavoitteelliset työtehtävät ja oikeanlainen työ. Se on edistänyt osaamistani ja selkeyttänyt urapolkuani"
- o Työtoimintaan osallistumisen kustannuksia suunnitellaan vain harkinnanvaraisesti, joka työllistää sosiaalihuollon viranomaistehtävää sekä luo ihan tarpeettoman kynnyksen työtoimintaan osallistumiselle. Lisäksi osalla asiakkaista tämä esim matkustamisesta aiheutuva kustannusten korvaus jäänee huomiotta ja edelleen vähentää mahdollisuuksia osallistua työtoimintaan.
- o Mitoituksessa arvioidaan jopa 10 % nykyisistä kuntouttavan työtoiminnan osallistujista passivoituvan ja jäävän työtoimintayhteisön ulkopuolelle. Tällä tulee varmaankin olevan merkittäviä kustannuksia ja muita syrjäytymisen haittoja yhteiskunnalle. Tälläkin hetkellä jo esim. nuorisotoimen ja nuorten sosiaalityötä tekevät työntekijät kertovat olevansa hyvin hädissään siitä, ettei heillä ole riittävästi mahdollisuuksia ohjata nuoria aktivoiviin yhteisöihin, joista kuntouttavan työtoiminnan paikat ovat olleet merkittävä osa.
- o Nykymuodossa kuntouttavassa työtoiminnassamme jopa 90 % suosittelisi kuntouttavaa työtoimintaa vertaisilleen ja jopa 81 % ilmaisi kokeneensa sosiaalista vahvistumista. Mittarina Sovari2025 (sosiaalisen kuntoutumisen mittari). Näihin tuloksiin päästään nimenomaan toimintaan integroituneen sosiaaliohjauksen avulla.

8 Muu lausuntopalaute lukuun 3?

Tulevan palvelun ollessa määräraahaperusteista, on suuri riski, että tuen ja työtoiminnan ulkopuolelle jää merkittävästi suurempi osa ihmisiä kuin esitetystä tausta-arvioinnissa on oletettu. Tarve ei kuitenkaan ole vähenemässä. Myös työtoiminnan järjestäjäorganisaatioiden tilanne muuttuu mahdottomaksi silloin kun heidän on varattava ohjaavaa työvoimaa työtoimintaa varten, mutta määrärahojen loppuessa kesken vuotta ei yhtä-äkkiä työtoimintaan ohjatakaan asiakkaita ja tulot loppuvat ennakoimattomasti.

9 Lausuntopalaute sosiaalihuollon toteuttamisen alkuvaiheessa: neuvonta ja ohjaus, vireilletulo ja sosiaalihuollon asiakkuus, yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon ja tuen tarpeen arviointi (luvut 2 ja 4) Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

10 Lausuntopalaute luvusta 4 – asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä? Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

11 Lausuntopalaute luvusta 4 - erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityöntekijän asiakasmitoitus. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

12 Muu lausuntopalaute lukuun 4?

-

13 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

14 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

15 Lausuntopalaute sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisesta. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

16 Lausuntopalaute asiakasmaksuihin ehdotetuista muutoksista?

-

17 Lausuntopalaute muista säädösmuutosehdotuksista?

-

18 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista?

Ei

Perustelut tiiviisti?

- o Taloudellisia vaikutuksia on arvioitu suppeasti ja jätetty huomioimatta mm. palvelutta ja tuetta jäävien ihmisten hädän ja syrjäytymisen aiheuttamat kustannukset näille ihmisille itselleen ja muulle yhteiskunnalle.

19 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista?

Ei

Perustelut tiiviisti?

- o Erityisesti yhteisvaikutukset kohdehenkilöiden osalta, joihin on kohdistunut jo useita muitakin säästötoimia, jäävät puuttumaan.

Väisänen Kati
Yritetään yhdessä ry